

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1959 – 50 – 2009

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 10201/07
που κατατέθηκε από τον Ι.Μ.
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συνεδριάζοντας στις 14 Μαΐου 2009 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος*,

Χρήστο Ροζάκη,

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Giorgio Malinverni,

Γιώργο Νικολάου, *δικαστές*,

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος*.

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε
στις 23 Φεβρουαρίου 2007,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη
κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων, κύριος Ι.Μ., είναι ένας έλληνας υπήκοος που έχει γεννηθεί 1926 και κατοικεί στην Αθήνα. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Β. Κονδύλη, δικηγόρο του συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Γ. Κανελλόπουλο, πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως εξετάθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Ο προσφεύγων ήταν αστυνομικός. Το 1981 συνταξιοδοτήθηκε.

Στις 30 Δεκεμβρίου 2002, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον της 46^{ης} διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αίτηση αναπροσαρμογής του ποσού της σύνταξής του, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αριθ. 2838/2000 που ήταν ο εφαρμοστέος για τους εν ενεργεία αστυνομικούς. Η διοίκηση απέρριψε σιωπηρά την αίτησή του.

Στις 24 Νοεμβρίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της σιωπηρής απόρριψης της αίτησής του ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων.

Κατόπιν της σιωπηρής απόρριψης της ένστασής του, ο προσφεύγων άσκησε έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου την 1^η Μαρτίου 2004, ζητώντας την αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

Στις 29 Ιουνίου 2004, το τρίτο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου έκανε δεκτή την αίτηση του προσφεύγοντος. Αφού έκρινε ότι οι διατάξεις του επίμαχου νόμου εφαρμόζονταν ομοίως στους συνταξιούχους αστυνομικούς, παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, προκειμένου να προβεί σε αναπροσαρμογή του ποσού της επίδικης σύνταξης (απόφαση αριθ. 1628/2004).

Στις 28 Ιουλίου 2004, η απόφαση αριθ. 1628/2004 κοινοποιήθηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους το οποίο δεν έδωσε συνέχεια.

Στις 13 Οκτωβρίου 2005, ο προσφεύγων προσέφυγε ενώπιον της επιτροπής που έχει επιφορτιστεί με τον έλεγχο της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου για να παραπονεθεί για την άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του

Κράτους να συμμορφωθεί με την απόφαση αριθ. 1628/2004 που είχε εκδώσει το ίδιο δικαστήριο.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2006, η επιτροπή διαπίστωσε ότι η άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να συμμορφωθεί προς την απόφαση αριθ. 1628/2004 δεν ήταν αιτιολογημένη και κάλεσε αυτό να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο εντός τριών μηνών (πρακτικό αριθ. 11/2006).

Στις 2 Ιουνίου 2006, η 44^η διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου αναπροσάρμοσε τη σύνταξη του προσφεύγοντος και έκρινε το ποσό πληρωτέο από την 1^η Ιουνίου 2003. Έκρινε ως προς τούτο ότι η προθεσμία παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000 –το οποίο περιορίζει τον αναδρομικό χαρακτήρα της απαίτησης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων έναντι του Δημοσίου (βλέπε πιο κάτω)- άρχιζε να τρέχει από τη δημοσίευση της ίδιας της πράξης (πράξη αριθ. 12224/2006).

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2006, ο προσφεύγων προσέφυγε εκ νέου στην επιτροπή που είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποστηρίζοντας ότι η διοίκηση δεν είχε συμμορφωθεί με προσήκοντα τρόπο προς την απόφαση αριθ. 1628/2004. Ειδικότερα, υποστήριξε ότι η αναπροσαρμογή έπρεπε να έχει γίνει από την 1^η Μαρτίου 2001, ήτοι τρία έτη πριν από την άσκηση της έφεσής του ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ο καθορισμός της ημερομηνίας από την οποία τα οφειλόμενα ποσά είναι πληρωτέα, δεν μπορούσε να εξαρτάται από την καθυστέρηση που σημείωσαν οι διοικητικές αρχές ή τα επιληφθέντα δικαστήρια για τη λήψη της απόφασής τους, ενώ εκείνος είχε καταθέσει την αίτηση αναπροσαρμογής με ταχύτητα εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Ισχυριζόταν λοιπόν ότι μία τέτοια εφαρμογή της επίμαχης διάταξης ήταν αμφισβητήσιμη και αντίθετη προς το άρθρο 4 του Συντάγματος (αρχή της ισότητας) και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 της Σύμβασης.

Στις 28 Δεκεμβρίου 2006, αφού διαπίστωσε ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε αναπροσαρμόσει το ποσό της σύνταξης του προσφεύγοντος λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις απαιτήσεις του άρθρου 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000, η επιτροπή έκρινε ότι η διοίκηση είχε συμμορφωθεί προς την απόφαση αριθ. 1628/2004 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και απέρριψε την αίτηση ως αβάσιμη (απόφαση αριθ. 99/2006).

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και η πρακτική

1. Ο κώδικας πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων, προεδρικό διάταγμα αριθ. 166/2000

Το άρθρο 60 § 1 του κώδικα πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων προβλέπει τα εξής:

«Δεν επιτρέπεται σε καμία ανεξάριετα περίπτωση να αναγνωρισθούν αναδρομικά σε βάρος του Δημοσίου Ταμείου οικονομικά δικαιώματα από συντάξεις για χρονικό διάστημα πέρα των τριών ετών από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.»

2. Ο εισαγωγικός νόμος του αστικού κώδικα

Πρέπει ομοίως να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα άρθρα του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα:

Άρθρο 105

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται είς ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

Άρθρο 106

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.»

Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα καθιερώνει την έννοια της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, θεσπίζοντας μία εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Αυτή η ευθύνη είναι αποτέλεσμα παρανόμων πράξεων ή

παραλείψεων που προκάλεσαν υλική ζημία ή ηθική βλάβη στον διοικούμενο. Οι συγκεκριμένες πράξεις μπορούν να είναι, όχι μόνον νομικές, αλλά και υλικές πράξεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων και των καταρχήν μη εκτελεστών πράξεων (Κυριακόπουλος, *Σχόλια του Αστικού Κώδικα*, άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, αριθ. 23 – Φίλιος, *Δίκαιο των συμβάσεων*, ειδικό μέρος, τόμος 6, ποινική ευθύνη 1977, παρ. 48 Β 112 – Ε. Σπηλιωτόπουλος, *Διοικητικό Δίκαιο*, τρίτη έκδοση, παρ. 217).

3. Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου

α) Σχετικά με τον καθορισμό της dies a quo της παραγραφής

Σύμφωνα με μία ευρέως καθιερωμένη νομολογία, το Ελεγκτικό Συνέδριο θεωρούσε ότι η επίδικη παραγραφή άρχιζε να τρέχει από τη δημοσίευση της δικής του απόφασης που έκανε δεκτή την αίτηση του ενδιαφερομένου. Ωστόσο, σε πιο πρόσφατες αποφάσεις, όρισε ως σημείο αφετηρίας της τριετούς προθεσμίας τη δημοσίευση της απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (αποφάσεις αριθ. 1102/2007 (ολομέλεια), 193/2007 (ολομέλεια) και 1316/2007). Ειδικότερα, έκρινε ότι όταν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, τα οποία δεν αναγνώρισε η διοίκηση, αναγνωρίστηκαν κατά τη μετέπειτα αμφισβητούμενη διαδικασία, η φράση «από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση» δεν μπορεί παρά να αφορά την πράξη του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ή την απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου με την οποία οι αρμόδιες αρχές δεν είχαν αναγνωρίσει, κατά παράβαση του νόμου, τη συνταξιοδοτική αξίωση του ενδιαφερομένου. Οποιαδήποτε άλλη ερμηνευτική εκδοχή σύμφωνα με την οποία το σημείο αφετηρίας της τριετούς παραγραφής είναι η δημοσίευση της απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου που κάνει δεκτή την αίτηση του ενδιαφερομένου, θα ήταν ασύμβατη προς το κράτος δικαίου και πολλές συνταγματικές διατάξεις. Επιπλέον, το Ελεγκτικό Συνέδριο διαπίστωσε ότι μία τέτοια ερμηνεία ήταν ομοίως αντίθετη προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, καθώς οδηγούσε σε αποστέρηση ενός θεμελιωμένου και απαιτητού περιουσιακού δικαιώματος, ήτοι του συνόλου των απαιτητών και ληξιπρόθεσμων συνταξιοδοτικών αξιώσεων του ενδιαφερομένου, και τούτο χωρίς να επιδιώκεται νόμιμος σκοπός και χωρίς να τηρείται «δίκαιη ισορροπία» μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών της προστασίας του εν λόγω δικαιώματος.

β) Σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα μίας αγωγής στη βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα

Σύμφωνα με τις αποφάσεις αριθ. 1505/2005 και 1506/2005 της ολομέλειας, το Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι η αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα έχει καθαρά αποζημιωτικό χαρακτήρα, δεν αφορά συνταξιοδοτικά δικαιώματα και ως εκ τούτου δεν έχει εφαρμογή η παραγραφή που προβλέπει το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000. Σύμφωνα με τις πιο πάνω αναφερόμενες αποφάσεις, τα άτομα των οποίων το αίτημα αναπροσαρμογής της σύνταξής τους απορρίπτεται με μη νόμιμο τρόπο, μπορούν να αξιώσουν αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν λόγω αυτής της αιτίας. Εν τούτοις, με την απόφαση αριθ. 2405/2005 της ολομέλειας, η οποία εν συνεχεία επικυρώθηκε με την απόφαση αριθ. 756/06, το Ελεγκτικό Συνέδριο έθεσε ως όρο της δυνατότητας αυτής την προηγούμενη διαπίστωση της μη νομιμότητας της συμπεριφοράς των διοικητικών αρχών. Εξ όσων γνωρίζει το Δικαστήριο, το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν έχει εκδώσει έως σήμερα απόφαση που να επιδικάζει στους ενδιαφερομένους ποσά για την αιτία αυτή.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

Επικαλούμενος το άρθρο 6 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, ο προσφεύγων παραπονείται ότι οι όροι υπό τους οποίους η διοίκηση αναπροσάρμοσε το ποσό της σύνταξής του έθιξαν το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη, καθώς και το δικαίωμά του για σεβασμό της περιουσίας του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η προθεσμία παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000 και ο τρόπος με τον οποίο αυτό ερμηνεύτηκε και εφαρμόστηκε στην περίπτωση του από το Ελεγκτικό Συνέδριο, περιόρισαν με αυθαίρετο και αμφισβητήσιμο τρόπο την αναδρομική αναγνώριση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του, κατά παράβαση των άρθρων 6 § 1 της Σύμβασης και 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφυγή πρέπει να εξεταστεί μόνο υπό το πρίσμα του άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Η εν λόγω διάταξη έχει ως εξής:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει καταρχήν ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα αφού δεν άσκησε ένσταση ενώπιον της επιτροπής ελέγχου του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για να αμφισβητήσει τον καθορισμό της dies a quo με την πράξη αριθ. 12224/2006 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Αν η ένστασή του είχε απορριφθεί, ο προσφεύγων έπρεπε να έχει ασκήσει έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που είναι το μόνο αρμόδιο δικαστήριο για να ελέγχει τη νομιμότητα της καταγγελλόμενης πράξης και να θεραπεύει, ενδεχομένως, απευθείας την επίδικη κατάσταση. Η κατάθεση αίτησης από τον προσφεύγοντα ενώπιον της επιτροπής που είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο την εκτέλεσης των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου με σκοπό τη διαπίστωση ότι η απόφαση αριθ. 1628/2004 που εξέδωσε το εν λόγω δικαστήριο δεν είχε εκτελεσθεί ορθά από τη διοίκηση, δεν αποτελούσε προσήκον ένδικο μέσο, καθώς στην εν λόγω απόφαση δεν είχε διατυπωθεί άποψη επί του ζητήματος της εφαρμογής του άρθρου 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000.

Επιπλέον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων μπορούσε να έχει ασκήσει αγωγή αποζημίωσης στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα. Σημειώνει ότι αν η διοίκηση αρνηθεί παρανόμως να αναπροσαρμόσει το ποσό μίας σύνταξης και η άρνηση αυτή ακυρωθεί στη συνέχεια από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αξιώσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω της αποστέρησης των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του για την περίοδο που εκτείνεται πέραν της τριετούς περιόδου που προβλέπει το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, πρόκειται για ένα διαθέσιμο και αποτελεσματικό ένδικο μέσο, μέσω του οποίου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιτύχει την επανόρθωση της επικαλούμενης παραβίασης.

Αναφέρεται ως προς τούτο στις αποφάσεις αριθ. 1505/2005 και 1506/2005 της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου οι οποίες επικύρωσαν την προσέγγιση αυτή (βλέπε πιο πάνω).

Επικουρικά, η Κυβέρνηση υπενθυμίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία η «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, μπορεί να είναι είτε «υφιστάμενη περιουσία», ή περιουσιακές αξίες, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων, δυνάμει των οποίων ένας προσφεύγων μπορεί να υποστηρίξει ότι έχει τουλάχιστον μία «νόμιμη προσδοκία» να επιτύχει την πραγματική απόλαυση ενός δικαιώματος κυριότητας. Ωστόσο, κατά την άποψη της, σύμφωνα με το άρθρο 60 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 166/2000, ο προσφεύγων δεν είχε κανένα δικαίωμα να επιτύχει την αναδρομική αναπροσαρμογή της σύνταξής του πέραν της τριετούς περιόδου από τη δημοσίευση της απόφασης της σχετικής με τη σύνταξή του.

Ο προσφεύγων αντικρούει τις θέσεις αυτές. Υποστηρίζει ότι εξάντλησε προσηκόντως τα εθνικά ένδικα μέσα και ότι δεν είχε στη διάθεσή του κανένα άλλο αποτελεσματικό ένδικο μέσο για να διεκδικήσει τα δικαιώματά του. Εκτιμά ότι στερήθηκε αδικώς τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά του για σημαντική περίοδο.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σκοπός του άρθρου 35 § 1, το οποίο διατυπώνει τον κανόνα της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, είναι να δώσει στα Συμβαλλόμενα Κράτη τη δυνατότητα να αποτρέψουν ή να επανορθώσουν τις επικαλούμενες παραβιάσεις εναντίον τους πριν οι αιτιάσεις αυτές υποβληθούν ενώπιον του Δικαστηρίου (*Scordino κατά Ιταλίας (αριθ.1)* [GC], αριθ. 36813/97, § 141, CEDH 2006-...). Ωστόσο, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν προβλέπει παρά μόνον την εξάντληση των ενδίκων μέσων που πράγματι σχετίζονται με τις επίδικες παραβιάσεις και είναι διαθέσιμα και επαρκή. Πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας, όχι μόνον στην θεωρία, αλλά και στην πράξη, άλλως στερούνται της απαιτούμενης αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Το εναγόμενο Κράτος έχει την ευθύνη να καταδείξει ότι οι απαιτήσεις αυτές εκπληρώνονται (*Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 45, CEDH 2006-II).

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν άσκησε κανένα ένδικο μέσο ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου να παραπονεθεί για τους όρους που περιέβαλαν την αναπροσαρμογή της σύνταξής του από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Πράγματι, ο προσφεύγων περιορίστηκε στο να προσφύγει ενώπιον της επιτροπής που ήταν επιφορτισμένη με τον έλεγχο της εκτέλεσης των

αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υποστηρίζοντας ότι η διοίκηση δεν είχε συμμορφωθεί με προσήκοντα τρόπο προς την απόφαση αριθ. 1628/2004 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που του είχε αναγνωρίσει το δικαίωμα αναπροσαρμογής της σύνταξής του. Ωστόσο, κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η προσφυγή στην εν λόγω επιτροπή δεν αποτελούσε αποτελεσματικό ένδικο μέσο με την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, διότι η απόφαση αριθ. 1628/2004 που επικαλείται ο προσφεύγων περιοριζόταν στο να απαντήσει στην αίτησή του και να διατάξει τη διοίκηση να αναπροσαρμόσει το ποσό της σύνταξής του, χωρίς ωστόσο να κάνει καμία αναφορά στην ημερομηνία από την οποία αυτός μπορούσε να επιτύχει την καταβολή της αναπροσαρμοσθείσας σύνταξής του, καθώς ο προσφεύγων δεν είχε εγείρει αυτό το ζήτημα στην έφεσή του. Ως εκ τούτου, η διοίκηση δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι δεν καθόρισε τη διαταχθείσα από το Ελεγκτικό Συνέδριο αναπροσαρμογή από την ημερομηνία που επιθυμούσε ο προσφεύγων, καθώς το ζήτημα της *dies a quo* της προθεσμίας παραγραφής, την οποία προβλέπει το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000, ουδέποτε εξετάστηκε από το προαναφερόμενο δικαστήριο. Για αυτό τον λόγο εξάλλου η επιτροπή που είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν διαπίστωσε καμία παράλειψη εκ μέρους της διοίκησης και απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντος.

Το Δικαστήριο θεωρεί πράγματι ότι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούσε να λάβει αποζημίωση ήταν να αμφισβητήσει την πράξη αριθ. 12224/2006 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να επιχειρήσει να επιτύχει μία απόφαση υπέρ του. Έχει βεβαίως λεχθεί από το Δικαστήριο ότι όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει περισσότερα παράλληλα ένδικα μέσα που υπάγονται σε διαφορετικούς τομείς του δικαίου, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν απαιτεί ένας προσφεύγων, αφού έχει επιχειρήσει να επιτύχει την επανόρθωση μίας επικαλούμενης παραβίασης της Σύμβασης μέσω ενός από τα εν λόγω ένδικα μέσα, να πρέπει απαραιτήτως να χρησιμοποιήσει και άλλα (*Zajac κατά Πολωνίας*, αριθ. 19817/04, § 80, 29 Ιουλίου 2008). Εν τούτοις, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι εν προκειμένω δεν πρόκειται να υποχρεωθεί ο προσφεύγων να κινήσει ένα νέο κύκλο δικών, αλλά να κινήσει τη μόνη διαδικασία που θα μπορούσε να του προσφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, ήτοι τον καθορισμό της *dies a quo* της προθεσμίας παραγραφής σε μία ημερομηνία προγενέστερη αυτής που είχε αποφασίσει η διοίκηση στην πράξη της αριθ. 12224/2006.

Πράγματι, αν και είναι αλήθεια ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο είχε κρίνει πολλές φορές ότι η επίδικη παραγραφή άρχιζε να τρέχει από τη δημοσίευση της απόφασής του που έκανε δεκτή την αίτηση του προσφεύγοντος, νομολογία την οποία το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει αντίθετη προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1 (βλέπε, προς αυτή την κατεύθυνση, *Κοκκίνης κατά Ελλάδα*, αριθ. 45769/06, 6 Νοεμβρίου 2008, *Ρεβελιώτης κατά Ελλάδα*, αριθ. 48775/06, 4 Δεκεμβρίου 2008), ωστόσο σε πρόσφατες αποφάσεις, προχώρησε σε μία μεταστροφή της νομολογίας του, υπέρ μίας ερμηνείας του άρθρου 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000 που θα ανταποκρίνεται περισσότερο στις απαιτήσεις του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1. Επιπλέον, πρέπει να υπενθυμισθεί ότι εν προκειμένω η διοίκηση δεν όρισε τη *dies a quo* της προθεσμίας παραγραφής από τη δημοσίευση της απόφασης αριθ. 1628/2004 του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αναγνώριζε το δικαίωμα του προσφεύγοντος σε αναπροσαρμογή της σύνταξής του, αλλά σε μία ημερομηνία πολύ μεταγενέστερη, ήτοι εκείνη της δημοσίευσης της δικής της πράξης που αναπροσάρμοζε την εν λόγω σύνταξη.

Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερόμενων στοιχείων, ήτοι της μεταστροφής της νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου την ίδια περίοδο κατά την οποία εξελίσσονταν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, καθώς και του γεγονότος ότι η πράξη της διοίκησης που στρεφόταν κατά του προσφεύγοντος δεν απέρρεε από μία απευθείας εφαρμογή της επικριτέας προγενέστερης νομολογίας του εν λόγω δικαστηρίου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων είχε εύλογες πιθανότητες να θέσει με επιτυχία εν αμφιβόλω τον ορισμό της *dies a quo* της προθεσμίας παραγραφής από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και δε διακρίνει κανένα λόγο που θα μπορούσε να αιτιολογήσει την παράλειψή του να προσβάλει την εν λόγω πράξη ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι παραλείποντας να αμφισβητήσει ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση εφάρμοσε στην περίπτωση του το άρθρο 60 § 1 του προεδρικού διατάγματος 166/2000, ο προσφεύγων δεν έκανε φυσιολογική χρήση των ενδίκων μέσων που του προσφέρονταν στο εθνικό δίκαιο (βλέπε, προς αυτή την κατεύθυνση, πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση, *Κοκκίνης κατά Ελλάδα*, § 39, πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Ρεβελιώτης κατά Ελλάδα*, § 37). Το συμπέρασμα αυτό απαλλάσσει το Δικαστήριο από το να αποφανθεί επί της δεύτερης ένστασης περί μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων που προέβαλε η Κυβέρνηση.

Έπεται ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 27 Ιουνίου 2009.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος